

Modernizacije - Danas

Projekt ***Nedovršene modernizacije*** – otvoreni kolegij

Istraživački Projekt Nedovršene modernizacije – između utopije i pragmatizma, arhitektura i urbanizam na području bivše Jugoslavije i zemalja slijednica analizirao je procese urbanizacije regije u periodu socijalizma, te naznačio neke od fenomena i učinaka koje je ta urbanizacija imala i nakon raspada države 1991. U fokusu istraživačkog projekta su velike akcije urbanih proširenja, transformacija, infrastrukturnog opremanja i zasnivanja novih gradova ostvarenih približno od početka 1950-ih do sredine 1970-ih koji su snažno utjecale na urbane fizionomije gradova i promjene načina života u regiji. Urbanizacija je tako jedan od vodećih procesa modernizacije regije.

Uvjerenje u nužnost dugoročnog i stabilnog planiranja, donekle nerealistično povjerenje u resurse i razrađene instrumente njegovog provođenja, te znatan utjecaj urbanističke i arhitektonske discipline na politike prostora obilježili su urbani razvoj u socijalističkoj Jugoslaviji. Kao posljedica raskoraka između plana shvaćenog kao nedovoljno fleksibilna projekcija idealne situacije, te ograničenja koja nameće realnost društvenog razvoja, mnoge zamisli ostale su parcijalno ostvarene, programski nekompletirane ili kompromisno realizirane.

Iako se našla u procjepu između utopijskih ambicija i pragmatičnih, instrumentalnih ciljeva, moderna arhitektura sudjelovala je u preobrazbi pretežito ruralnog u moderno industrijsko društvo i pri tome je iznjedrila brojna vrijedna kulturna postignuća. Mnogi građani regije i danas žive, rade, obrazuju se ili liječe u modernističkoj arhitekturi koja je bila dio općeg procesa modernizacije društva. Veliki predjeli urbane okoline u regiji rezultat su ekspanzije provedene tijekom socijalizma i dio su urbane povijesti (i urbanih identiteta) na koju se talože novi slojevi post-socijalističkih i neoliberalnih urbanih transformacija.

Umjesto historizacije i pasivnog pogleda unatrag, simpozij će se kritički osvrnuti na modernističku arhitekturu i urbanu okolinu nastalu u periodu socijalizma iz perspektive njene aktualnosti. Kako modernistička arhitektura danas „radi“, kako se doživljava i tumači, kakvu joj budućnost treba planirati? Projekt Nedovršene modernizacije će poslužiti kao podloga za aktualnu i interdisciplinarnu diskusiju o pitanjima prostora naslijeđenog od modernizacije provedene tokom socijalizma u njegovom današnjem stanju i statusu.

Naglasak simpozija je na živom dijalogu i interakciji govornika panela i svih učesnika:

Arhitekata i urbanista – protagonista modernizacije regije, kako bi aktivno participirali u diskusijama iz perspektive neposrednog iskustva: Vinko Uhlik, Josip Uhlik, Krešo Ivaniš, Ivan Čižmek, Neven Kovačević, Boško Budisavljević, Boro Doklešić i drugi...

Interdisciplinarnih znanstvenika i intelektualaca raznih generacija koji ne dolaze iz polja arhitekture, ali su angažirani u problematici kojom se bavio projekt Nedovršene Modernizacije i koji će s arhitektima-istraživačima na projektu iznijeti kratke uvodne stavove na tematskim panelima kolegija.

Kulturne, znanstvene i druge zainteresirane javnosti.

TEMATSKI PANELI

Institucionalni okvir i urbanistička modernizacija

Dok su estetski, funkcionalni i drugi uže disciplinarni aspekti arhitekture i urbanizma tokom socijalizma dosegli razmjerno visoku razinu, usprkos deklarativnom samoupravnom usmjeranju, zaostao je razvoj kulture participacije i transparentnosti donošenja odluka u politikama prostora. Usprkos visokom utjecaju urbanističke i arhitektonske struke, taj utjecaj nije „poopćen“ nego je ostao privilegija sprege strukovno-tehnokratskih i političko-birokratskih elita. Koja je bila ideološka i operativna uloga institucija u dometima modernizacije i distribuciji moći? Kako je institucionalno provedena modernizacija? Koliko je uspjela? Možemo li iskoristiti tragove strukturne modernizacije u odnosu na današnje stanje naših urbanističkih institucija ili institucija uopće?

Sudjeluju: Zoran Hebar, Emil Jurcan, Vlarimir Lay, Ivan Mlinar

Moderiraju Milan Rakita i Dafne Berc

Modernizacija i urbani identiteti

Mjerilo modernizacijskih zahvata u socijalizmu bilo je izuzetno veliko, pogotovo u usporedbi s ranijim fazama urbanizacije regije, te je radikalno je promijenilo fizionomiju i urbane dinamike okoline. Modernistička arhitektura i urbanizam su ostavili vrlo različite tragove: od projekata obilježenih velikim simboličkim značajem, do generičkog, „anonimnog“ okoliša. Također, oni su djelovali i kao posrednici između univerzalističke, internacionalne kulture i lokalnih identiteta. S vremenom projekti mijenjaju svoj status i simboličke konotacije. Što možemo saznati iz prezentacije i recepcije arhitekture i urbanizma u drugim medijima? Koji je kulturni i identitetski status modernizma danas?

Sudjeluju: Ognjen Čaldarović, Nika Grabar, Feđa Vukić, Irena Šentevska

Moderira Vladimir Kulić

Prakse svakodnevice, modernizacija i njena druga strana

Modernistička arhitektura i urbanizam važan su dio urbane infrastrukture koji se koristi kroz više generacija i danas je moguće preciznije iščitati njihov utjecaj. Kako se produkti socijalističke modernizacije koriste danas, kakve su njihove performanse u aktualnim društvenim okolnostima i unutar konteksta izmijenjenih životnih običaja i praksi svakodnevice?

Modernizacijski procesi se uobičajeno tumače temeljem razmatranja središnjih procesa i njihovih učinaka. No, ti procesi za sobom povlače i popratne pojave koje mogu imati jednako važan značaj. Tako su planska urbanizacija i opća modernizacija inducirale deregulirano širenje gradova i imale utjecaj na transformaciju nekad ruralnih okoliša (poput onih na obali) u nove socio-urbane oblike. Kakav je odnos „središta modernizacije“ i „rubnih“ procesa, te koja su njihova svojstva?

Sudjeluju: Valetina Gulin Zrnić, Jelica Jovanović, Iva Marcetić, Koraljka Vlajo

Moderiraju Bojan Mucko i Dubravka Sekulić

Modernizam kao aktivna baština

Modernistička arhitektura i urbanizam već su prošli kroz period starenja, a u nekim slučajevima i vidovima i zastarijevanja, kako u fizičkom tako i programskom smislu. I dok dio modernističkog kulturnog naslijeđa zahtijeva valorizaciju i zaštitu, dio traži i aktivnu i kreativnu prilagodbu novim okolnostima i zahtjevima. Kako pristupiti revitalizaciji naslijeđa modernizacije i postojeće resurse prilagoditi suvremenim potrebama?

Sudjeluju: Alan Braun, Marko Špikić, Lana Lovrenčić i Tihana Pupovac, Lidija Butković Mićin

Moderira Dinko Peračić

Raspored:

15.00-15.10

Uvod u kolegij

15.15-16.25

Institucionalni okvir i urbanistička modernizacija

16.30h-17.40

Modernizacija i urbani identiteti

17.40.-18-15

pauza

18.15-19.25

Prakse svakodnevice, modernizacija i njena druga strana

19.30h-20.40h

Modernizam kao aktivna baština

Koncepcija i organizacija: Maroje Mrduljaš sa Dafne Berc, Vladimir Kulić, Marko Sančanin, Dubravka Sekulić